

Aktuelt om finansiell rapportering

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale spørsmål om finansiell rapportering. Det vil kunne være nye standarder eller tolkninger fra IASB eller NRS, men også relevante uttalel-

ser gitt av regulerende myndigheter, eller kommentarer til andre relevante utviklingstrekk med betydning for norske foretaks finansielle rapportering. En regnskapsfaglig spesialistgruppe i EY er forfattere av spalten.

Dette nummerets spalte er forfattet av Inge Morten Braut, Senior Manager og faglig rådgiver i fagavdeling regnskap i EY.

Klima, Russlands invasjon av Ukraina og makroøkonomiske forhold i fokus

ESMA's prioriteringer for 2022

Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndigheten (ESMA) har offentliggjort sine prioriteringer for kontrollen av årsrapportene for 2022.¹ I år, som i fjor, prioriteres opplysninger om klimarelaterte forhold. Videre har ESMA fokus på Russlands invasjon av Ukraina og makroøkonomiske forhold.

Master i regnskap og revisjon
Inge Morten Braut
Senior Manager EY

Bakgrunn

Hver høst offentliggjør ESMA sine prioriteringer for gjennomgangen av årets årsrapporter. ESMA gjennomfører ikke selv tilsyn, men prioriteringene blir fulgt tett i de enkelte landene. Her i Norge offentliggjør Finanstilsynet sine egne prioriteringer basert på ESMA's, med eventuelle særnorske tillegg. ESMA's prioriteringsdokument gir dermed svært nyttig innsikt i hvilke områder og problemstillinger foretakene bør vie særlig oppmerksomhet ved utarbeidelsen av årsrapportene for 2022. ESMA's prioriteringer deles inn i: 1) finansiell rapportering, 2) ikke-finansiell rapportering, og 3) andre prioriteringer. I denne artikkelen er det

hovedsakelig fokus på prioriteringene knyttet til den finansielle rapporteringen.

Finansiell rapportering

Klima

ESMA hadde klima som ett av sine prioriterte områder for 2021-regnskapet. Dette betyr ikke at tilsynsmyndigheter er ferdig med klimarelaterte forhold, snarere tvert imot er virkningen på regnskapet av klimaendringene mer relevant nå enn noen gang før.

ESMA bemerker at anbefalingene og kravene angående klimarelaterte forhold som var inkludert i deres 2021-prioriteringer, fortsatt er relevante. Forhold som betydelige skjønnsmessige vurderinger og kilder til estimatusikkerhet, utnyttbare levetid for eiendeler, forventede kredittap (ECL) samt utslippskvoter vil være høyst relevant også for 2022-årsregnskapet. I år har ESMA viet særskilt oppmerksom-

het til konsistens mellom ulike deler av årsrapporten og nedskrivning av ikke-finansielle eiendeler.

Behandling av klimarelatert risiko gjennom hele årsrapporten

Ifølge ESMA må regnskapsprodusentene gi en balansert og helhetlig analyse av hvilke risikoer og muligheter klimaeffektene vil ha på foretakets virksomhet. Særlig bør det vektlegges at klimarelaterte forhold omtales konsistent både innenfor og utenfor regnskapet. ESMA trekker frem at tilsynsmyndighetene for eksempel kan utfordre foretakene på deres uttalte mål knyttet til klimarisiko for å identifisere og forhindre potensiell «grønnvasking». Dette kan eksempelvis gjøres ved at tilsynsmyndighetene krever ytterligere forklaringer, eller at støttende bevis skal fremlegges for å sikre konsistensen og sammenhengen i de planlagte tiltakene og at det er opplyst om de økonomiske konsekvensene av slike mål i regnskapet.

¹ www.esma.europa.eu/document/esma-statement-european-common-enforcement-priorities-2022-annual-reports

Standardfraser, som at klimarelaterte forhold har blitt vurdert, uten ytterligere forklaringer på hvordan og i hvilken grad dette påvirker regnskapet, må unngås. Foretak i spesielt utsatte sektorer som konkluderer at klimaendringene ikke vesentlig påvirker foretaket, forventes å fremlegge sine vurderinger som underbygger dette i noter.

ESMA gjentar oppfordringen fra 2021 om å gi opplysninger om alle klimarelaterte forhold i én enkelt note, alternativt en samlet oversikt over hvor informasjonen befinner seg i regnskapet.

Nedskrivning av ikke-finansielle eiendeler

Det forventes at foretakene ved bruk av IAS 36 *Verdifall på eiendeler*, vurderer hvorvidt det foreligger indikasjoner på at ikke-finansielle eiendeler kan være verdiforringet som følge av tiltak for å forhindre eller redusere klimarelaterte risikoer, inkludert de som er konsistente med målet om å bidra til å nå målene i Paris-avtalen. Videre forventes det at klimarelaterte forhold er reflektert i anvendte forutsetninger, og at det gis noteopplysninger om hvordan klimarelaterte forhold er innarbeidet i vurderingen og de tilhørende sensitivitetsanalysene.

ESMA erkjenner at klimarelaterte risikoer vil ha en mer begrenset kontantstrømeffekt i det kortsiktige bildet, men at de kan ha vesentlige implikasjoner på mellomlang og lang sikt. ESMA forventer derfor at vekstraten i terminalverdien for bransjer som er svært avhengige av fossil energi vil være stabil, fallende, eller til og med negativ.

Russlands invasjon av Ukraina

ESMA tar opp tråden fra sin uttalelse fra mai 2022 om effekter i halvårsrapporter som følge av Russlands invasjon av Ukraina.²

Det manes også til forsiktighet rundt det å presentere effektene av Russlands invasjon av Ukraina separat i resultatoppstillingen da dette ikke nødvendig-

vis gir det fulle bildet og kan være ledende for en bruker av regnskapet. I stedet oppfordres foretakene til å gi kvalitativ og kvantitativ informasjon om forholdet i noter.

En av problemstillingene som kan oppstå som følge av invasjonen, er tap av kontroll, felles kontroll, eller betydelig innflytelse. ESMA bemerker at foretak ved slike vurderinger må ta stilling til alle fakta og omstendigheter. I denne forbindelse trekkes det frem at foretakene må nøye vurdere klausuler i salgavtaler som for eksempel inkluderer kjøpsopsjoner for å kjøpe tilbake aksjer, utsatte betalinger, eller annet som muliggjør fortsatt involvering i drift av virksomheten.

Da flere foretak har iverksatt «exit-strategier» for sine engasjementer i Russland eller Belarus, påpeker ESMA at disse må vurderes opp mot IFRS 5 *Anleggsmidler holdt for salg og avvirket virksomhet*, og maner til åpenhet angående eventuelle vurderinger foretatt om klassifisering og måling av eiendeler og forpliktelser i henhold til denne standarden.

Som et resultat av restriksjonene for gassforsyning og potensiell rasjonering av energi til visse næringer, bør foretakene vurdere virkningen av ulike energiprisscenarier og potensielle restriksjoner i sine sensitivitetsanalyser og informere om de viktigste forutsetningene som er benyttet ved vurdering av verdifall på eiendeler etter IAS 36.

Makroøkonomiske forhold

Som følge av gjenværende pandemirelaterte effekter, inflasjon, økning i rentene, økte geopolitiske risikoer og usikkerhet knyttet til fremtidig utvikling, utgjør den makroøkonomiske situasjonen en betydelig utfordring for mange foretak og deres virksomhet. ESMA minner derfor foretakene om å vurdere hvilke effekter dagens makroøkonomiske miljø vil ha på regnskapet.

Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

ESMA forventer at økende renter vil ha effekter på foretakenes diskonteringsrenter som igjen kan føre til

vesentlige reduksjoner i eiendelenes gjenvinnbare beløp. Videre sier ESMA at foretak som er utsatt for høy prisvolatilitet på råvarer som olje, gass eller landbruksprodukter, må gi detaljerte opplysninger om hvordan dette er hensyntatt i de vesentlige forutsetningene i nedskrivningstesten.

Gitt den nåværende makroøkonomiske situasjonen forventer ESMA at foretakene sørger for at potensielle indikasjoner på verdifall blir identifisert og snarlig håndtert, at virkningen av de økende rentene forklares, og at foretakene oppdaterer sin vurdering rundt hva som kan anses som en rimelig mulig endring i forutsetninger som inngår i deres sensitivitetsanalyser.

Ytelser til ansatte

ESMA minner foretak som tilbyr ansatte ytelsespensjon, om å forsikre seg om at de aktuarielle og økonomiske forutsetningene som brukes, gjenspeiler gjeldende økonomiske utsikter, og at det gis informasjon om disse forutsetningene og tilhørende sensitivitetsanalyser.

Driftsinntekter fra kundekontrakter

For driftsinntekter fra kundekontrakter trekker ESMA frem at foretakene må være grundige i sin vurdering ved balanseføring av utgifter knyttet til oppfyllelse av kundekontrakter. Dette skyldes at tilleggsgiffter som følge av høy inflasjon ikke nødvendigvis lar seg gjenvinne. Foretak med fastpriskontrakter kan også komme i situasjoner der kontraktene blir tapskontrakter etter IAS 37 *Avsetninger, betingede forpliktelser og betingede eiendeler*.

ESMA minner også om at foretak som har anledning til å inflasjonsjustere kontraktsprisen, må følge reglene i IFRS 15 *Driftsinntekter fra kontrakter med kunder* om endringer i transaksjonsprisen.

Som for de andre temaene forventer ESMA at det også her gis utfyllende noteinformasjon.

² [esma32-63-1277_public_statement_on_half-yearly_financial_reports_in_relation_to_russias_invasion_of_ukraine.pdf \(europa.eu\)](https://www.esma.europa.eu/press-news/press-conferences-and-events/other-statements/esma32-63-1277-public-statement-on-half-yearly-financial-reports-in-relation-to-russias-invasion-of-ukraine.pdf)

Finansielle instrumenter

Med økende inflasjon og renter fremhever ESMA viktigheten av å gi informasjon i tråd med IFRS 7 *Finansielle instrumenter – Opplysninger* som gjør det mulig for brukere av finansregnskapet å vurdere arten og omfanget av risiko i finansielle instrumenter, herunder at det gis sensitivitetsanalyser for disse markedsrisikoene.

Med implementeringen av IFRS 9 *Finansielle instrumenter* i 2018 ble forventet-kredittap-modellen (ECL-modellen) introdusert. ESMA bemerker at finanssintusjoner har lite erfaring med modellen under forhold som den nåværende makroøkonomiske situasjonen representerer, og det kan være krevende å modellere under slike omstendigheter. Det er derfor viktig å gi tilstrekkelige opplysninger om virkningen av endringene i det makroøkonomiske miljøet.

Ulike grupper av låntakere kan bli påvirket ulikt av den nåværende økonomiske situasjonen. Dette gjelder både makroøkonomisk utvikling, forsyningskjedeforstyrrelser og teknologisk og miljømessig transformasjon. I lys av dette ber ESMA om at bankene foretar ytterligere og forsterkede vurderinger av sektorspesifikke drivere i måling av forventet kredittap, og at det gis detaljerte opplysninger om risiko-konsentrasjoner relatert til spesifikke sektorer.

Ifølge IFRS 9 *Finansielle instrumenter*, skal omklassifisering av finansielle eiendeler kun foretas når et foretak endrer sin forretningsmodell for forvaltning av finansielle eiendeler. ESMA forventer at slike omklassifiseringer vil være svært sjeldne, selv i dagens makroøkonomiske kontekst.

Ikke-finansiell rapportering

ESMAs prioriteringer for ikke-finansiell rapportering omfatter klimarelaterte forhold og taksonomirelaterte opplysninger.

Som i fjor og flere foregående år har ESMA hatt klimarelaterte forhold på

sin liste over prioriterte områder for ikke-finansiell rapportering. I år fremheves foretakenes endringsprosess og endringsplaner for å tilpasse sine forretningsmodeller til å være i tråd med klimavitenskapelige anbefalinger. ESMA hevder at noen foretak har en tendens til å presentere ambisiøse mål uten å forklare hvordan de har etablert disse målene eller konkret planlegger å nå dem. Foretakene oppfordres derfor til å gi spesifikke opplysninger som dekker for eksempel hvordan foretakene skal gjennomføre sin overgangsplan og omfanget av ressurser som vil bli allokert til dette formålet. ESMA omtaler også bruken av klimarelaterte nøkkeltallsindikatorer (KPIer).

Implementeringen av EUs taksonomiforordning blir også omtalt under ikke-finansiell rapportering. For norske forhold kunngjorde Finansdepartementet 27. oktober³ at lov om bærekraftig finans vil tre i kraft i 2023. Dette betyr at kravene i taksonomiforordningen først vil få virkning for regnskapsåret 2023.

Andre prioriteringer

Under andre prioriteringer omtaler ESMA alternative resultatmål (APM) og European Single Electronic Format, altså ESEF.

APM-er er en gjenganger i prioriteringene, og ESMA ønsker her å minne foretakene om at delsummer inkludert i primæroppstillingene som f.eks. EBIT og EBITDA som også er inkludert utenfor regnskapet, vil være innenfor virkeområdet for ESMAs retningslinjer for bruk av APM-er. ESMA forventer derfor at foretakene gir informasjon om benyttede måltall og at disse avstemmes, samt at avstemmingsposter forklares og alle komponenter i definisjonen av måltallet beskrives. Bruken av APM-er må være konsistent over tid, og det må derfor utvises varsomhet ved å justere eksisterende eller introdusere nye APM-er.

Fra og med 2022 er det krav om «block-tagging» (seksjonsmarkering) av noteinformasjon i henhold til ESEF-reglene, og ESMA fremhever under andre prioriteringer forhold som må vurderes i denne sammenheng.

Avsluttende kommentarer

ESMA har i sine prioriteringer for kontrollen av finansregnskapet for 2022 trukket frem klima, Russlands invasjon av Ukraina og makroøkonomiske forhold som hovedtemaer.

Klimarelaterte forhold kommer mer og mer inn i regnskapet, og ifølge ESMA må regnskapsprodusentene gi en balansert og helhetlig analyse av risiko og muligheter som forholdene vil ha på foretakets virksomhet. Det fremheves særlig at klimarelaterte forhold må omtales konsistent både innenfor og utenfor regnskapet, og bruk av «grønnvasking» og «standardfraser» absolutt bør unngås.

10. november offentliggjorde Finanstilsynet sine prioriteringer for kontroll av årsrapportene for 2022.⁴ Finanstilsynet har valgt å prioritere de samme områdene som ESMA uten noen særnorske tillegg for deres 2022-kontroll.

³ [Lov om bærekraftig finans vil tre i kraft i 2023 – regjeringen.no](#)

⁴ [www.finanstilsynet.no/nyhetsarkiv/nyheter/2022/kontroll-av-noterte-foretaks-finansielle-rapportering-i-2022/](#)